

EKSAMENSFORBERENDE KURS TIL AUTORISASJONSPRØVEN
NHH

Strategier i oversettelsesprosessen

Ingrid.Simonnaes@nhh.no

Generelt: Viktige avklaringer i forkant av enhver oversettelse

Oversettelse = spesiell form for kommunikativ handling /kommunikasjon

«Quis, quid, quando, ubi, cur, quem ad modum, quibus adminiculis»

“Who, what, when, where, why, in what way, by what means”

-> who, what, when, where, why

-> **translation brief /oversettelsesoppdrag**

Dokumentasjonssøk

Kompetanse i dokumentasjonssøk:

“Make effective use of search engines, corpus-based tools, text analysis tools and CAT tools.” (Valero-Garcés C. & Cedillo Corrochano, C., 2018, s. 158)

Øversettelsesoppdrag

Høst 2024 norsk, hjemmeeksamen, allmenn tekst

Et øversettelsesvalg henger alltid sammen med vurderinger knyttet til det konkrete øversettelsesoppdraget (*translation brief*). Derfor følger her beskrivelsen av et tenkt oppdrag for øversettelse av nedenstående tekst, hentet fra [Fortidsminneforeningen](#). Bilag til *Fortidsvern* Nr. 1-2022.

Øversettelsesoppdrag: Teksten skal øversettes til flere språk og inngå som et diskusjonsbidrag til neste års *World Congress of Architects*.

Makrostrategi:

Begreper fra teorien – dokumentarisk ≠ instrumentell oversettelsesmetode

2 typer av oversettelse iht
funksjonell teori

Utledes av
oversettelseoppdraget
/ translation brief

Dokumentarisk oversettelse

Tekst som skal informere
målkulturen om forhold
knyttet til kildekulturen -
(slags metatekst); teksten
fremstår som en
oversettelse

Instrumentell oversettelse

Teksten vil oppfattes av
målkulturlesere som en
ikke-oversatt tekst;
fremstår ikke som en
oversettelse, men som en
selvstendig språkhandling

Tekstanalyse av kildeteksten = forståelsesprosessen

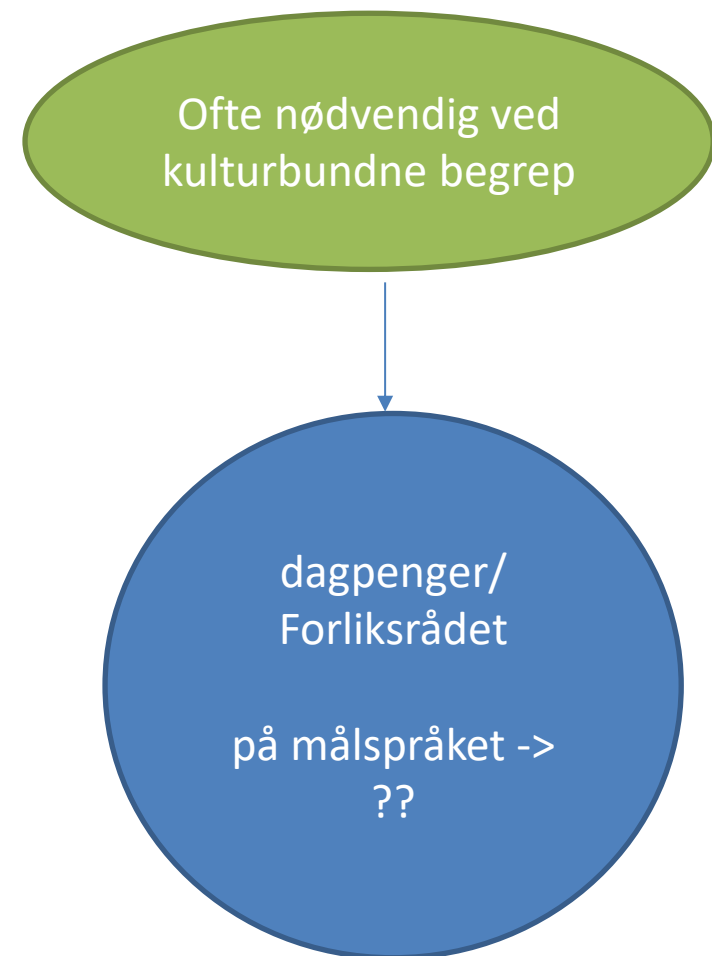
- bottum-up
 - anbefaling: finne frem til tekstens «røde tråd» (*aboutness*)-> verbaliser denne før du starter med selve oversettelsen

- top-down = oversetterens "lagrede" viten om angjeldende erfaringsområde for kildetekst (hvor mye kunnskap har oversetteren om det tekniske, adm.-øk. og jur. erfaringsområdet; NB: også allmennkunnskap er viktig her)

Hva innebærer eksplisitering?

= oversettelsesteknikk
der meningsinnhold som
er implisitt i kildeteksten
gjøres eksplisitt i
målteksten

Eks. i kildeteksten: *husmannsplassar*,
sekseterane (< *dassar*), *kombinerte*
driftsbygningar; *laftar*

Hvordan håndtere egennavn, herunder stedsnavn og personnavn?

Eks. HE H24: kulturminnelova,
Trøndelag, Hedmarken

Eks. SE V-2023 jur. tekst:
*Retts hjelploven , Høyesterett,
Statsforvalter, EMK*

Eks. HE 2021, allmenn tekst:
*Håkon IV (den gode), Olav
Haraldsson (den heilage),
Magnus Lagabøter*

Hvordan håndtere idiomatiske uttrykk – f.eks. HE H23 *la humla suse, mellom barken og veden, love gull og grønne skoger*

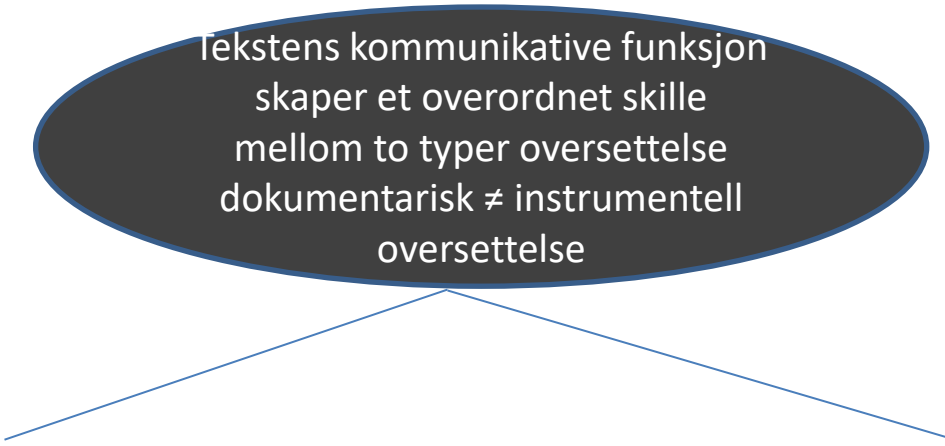
idiomatisk uttrykk =
uttrykk som er
særegne i et land og
en kultur, som har som
regel en overført
betydning som skapes
av helheten av de
ordene som danner
uttrykket (Språkrådet)

Kan man blande dokumentarisk- og instrumentell oversettelsesstrategi i et og samme oversettelsesoppdrag?

Jf. Presentasjon «Teori og praksis». Se neste slide

Husk: glidende overgang fra dokumentarisk til instrumentell oversettelse

tekstens kommunikative funksjon
skaper et overordnet skille
mellom to typer oversettelse
dokumentarisk ≠ instrumentell
oversettelse

Dokumentarisk
oversettelse
Tekst som skal informere
målkulturen om forhold
knyttet til kildekulturen -
(slags metatekst); teksten
fremstår som en
oversettelse

Instrumentell oversettelse
Teksten oppfattes av
målkulturlesere som en
ikke-oversatt tekst;
fremstår ikke som en
oversettelse, men som en
selvstendig språkhandling

Øversettelsesstrategier v/ ikke sammenfallende begrepsdekning

- ingen øversettelse, men bibeholde kildespråkets betegnelse /»borrowing» /lånord
 'trust' (en spes. type stiftelse)
- øversettelseslån(«calque»)
- forklare begrepsinnholdet vha parafrase/omformulering
 Likestillings- og diskrimineringsnemnda (= domstolslignende organ, jf. nemndas engelske navn på nettet: The Equality and Anti-discrimination **Tribunal**)
- danne neologisme (nyord), ev. sammen m/ eksplisitering